

- עפ"י הגליונות של ד"ר נחמה ליבוביץ

פרשת נשא (תשל"א)

ב ר כ ת כ ה נ י ם

גליון זה הוא המשכו של גליון נשא תשט"ו. אולם אז עסקנו יותר בפרוש הפסוקים עצמם, בהבדל התכן שבין ברכה לברכה ובדיוקי - לשון, הפעם עומדת בפנינו שאלת המצוה הזו וטעמה בכללה וכל השאלות שבגליון מרוכזות סביב ענין מרכזי זה. המורה למבוגרים ולנוער המבין יטיב לעשות, עם יעמיד בראש שעורו כאן את דברי חז"ל הידועים:

התורה הזו דומה לשני שבילין: אחד של אור (=אש) ואחד של שלג. הטה בשל זו - מת באור (=נכוה באש), הטה בשל זו מת בשלג. מה יעשה? יהלך באמצע.

ירושלמי חגיגה, פרק ב' הלכה א'

הרואה את הכהנים כאנשים שיש בידם כח עצמאי להטיב או להרע, הריהו כרואה את הברכה כאמצעי מגי ושוב אין לו חלק בחורח ישראל כי כבר נכוה באש של עבודה זרה, של אמונה בקסמים ובכשפים, באישים בעלי סגולות על אנושיות היודעים לפעל פעולות בעלות כח השפעה להכריח את הקבה"ו לרצונם, חס ושלום. ועליו יאמר " מת באור! ואולם המבעט בברכת הכהנים וטוען שאין לו צורך בה - בעט באחת ממצוות התורה ועליו יאמר, שהוא " מת בשלג ".

נגד התפישה ראשונה כבר נלחמו חז"ל בכמה וכמה ממאמריהם, וכדי שיוכל המורה להוכיח דבריו אלה, נביא בזה רק שנים מהם.

ספרי: מניין שלא יהיו ישראל אומרים ברכותיהם תלויות בכהנים? והכהנים לא יהיו אומרים: אנו נברך את ישראל? תלמוד לומר: "ואני אברכם!"

ספרי זוטא: יכול אם רצו לברך את ישראל - הרי הן מבורכין, ואם לא - אינן מבורכין? תלמוד לומר: "ואני אברכם" - בין רוצין, ובין לא רוצין, "אני אברכם" - מן השמים.

יקשר המורה לדברי חז"ל אלה את דברי ר' ש.ר. הירש המובאים בגליון - וכן יביא גם את דברי אברבנאל מתוך גליון תשט"ו שאלה א'. גם פרטי הדינים הקשורים בברכת כהנים מכוונים לעקירת כל אמונה מגית בכחם העצמי של הכהנים. ועיין לזה דברי גמרא ל"ה ודברי הרמב"ם הלכות תפילת י"ד, (והובאו שניהם בגליון נשא תשי"א)

ואולם כנגד התפישה השניה של מאיסה בברכת כהנים בכללה, תפישתם של אלה הרואים עצמם פטורים מכל הדרכתה של התורה בדרכים ובאמצעים להשגת הטוב האמיתי, כנגדם יאמרו דברי הגמרא בהארחתם של דברי ר' חיים יוסף פולאק, אשר הובאו בשאלה 2.

לשם הבנת רעיון "הסיוע" אשר על האדם לתחו לה', שעליו מקשה בעל העקדה בשאלה א' ("וכי היה להם לסייעו"?) ושבבו מסיים ה' את דברו למשה בשבת פ"א (בשאלה 2) ("מכל מקום היה לך לסייעני") הובאו הפסוקים בשאלה ב' 4 המראים את "הסיוע" הצריך להנתן מאת האדם לפעולת ה'. ולכן ראוי למורה להעמיד את שאלה ב' 4 לפני ב' ולהראות שזוג פסוקים המשלימים

זה את זה השלמה של תנועה מלמעלה למטה ומלמטה למעלה נמצאת גם בפסוקים שבהם אנו עוסקים:

כ"ז: ושמו את שמי על בני-ישראל
ואני אברכם

כ"ג: כה תברכו את
בני ישראל

נחמה ליבוביץ